C/2025/661

10.2.2025

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Ιανουαρίου 2025

για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Ελλάδας

(C/2025/661)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, και ιδίως το άρθρο 17,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(1) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ ένα μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία ([1]), μαζί με τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 σχετικά με την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος ([2]) και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου σχετικά με τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών ([3]), αποτελούν τα βασικά στοιχεία του μεταρρυθμισμένου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο αποσκοπεί στην προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και στην πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και συνεκτική επιβολή των κανόνων.

(2) Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια που υποβάλλουν τα κράτη μέλη στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή βρίσκονται στο επίκεντρο του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης. Τα εν λόγω σχέδια πρέπει να επιτυγχάνουν δύο στόχους: i) να διασφαλίζουν ότι, μεταξύ άλλων έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής, το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε αξιόπιστα καθοδική πορεία ή παραμένει σε συνετά επίπεδα, και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα οδηγείται και διατηρείται κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και ii) να διασφαλίζουν την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, κάθε σχέδιο πρέπει να παρουσιάζει μεσοπρόθεσμη δέσμευση για μια πορεία των καθαρών δαπανών ([4]), η οποία να θέτει ουσιαστικά δημοσιονομικό περιορισμό για τη διάρκεια του σχεδίου, που καλύπτει τέσσερα ή πέντε έτη (ανάλογα με την κανονική διάρκεια της κοινοβουλευτικής περιόδου στο εκάστοτε κράτος μέλος). Επιπλέον, το σχέδιο πρέπει να εξηγεί με ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα διασφαλίσει την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις [συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΔΜΑ), κατά περίπτωση], και ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα λάβει υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης. Η περίοδος δημοσιονομικής προσαρμογής καλύπτει χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών, το οποίο μπορεί να παραταθεί κατά έως και τρία έτη, αν το κράτος μέλος δεσμευτεί να υλοποιήσει ένα σύνολο σχετικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων το οποίο πληροί τα κριτήρια του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δηλαδή οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(3) Μετά την υποβολή του σχεδίου, η Επιτροπή αξιολογεί αν αυτό συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(4) Βάσει σύστασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο πρέπει στη συνέχεια να εκδώσει σύσταση με την οποία να καθορίζει την πορεία των καθαρών δαπανών του οικείου κράτους μέλους και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να εγκρίνει το σύνολο των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων στις οποίες στηρίζεται παράταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ-ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

(5) Στις 7 Οκτωβρίου 2024 η Ελλάδα υπέβαλε το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιό της στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή. Η υποβολή πραγματοποιήθηκε έπειτα από παράταση της προθεσμίας που ορίζεται στο άρθρο 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, όπως συμφωνήθηκε με την Επιτροπή στις 24 Σεπτεμβρίου 2024 λαμβανομένων υπόψη των λόγων που προέβαλε η Ελλάδα.

Διαδικασία πριν από την υποβολή του σχεδίου

(6) Για να πλαισιωθεί ο διάλογος που οδηγεί στην υποβολή εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, στις 21 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή απέστειλε, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, την πορεία αναφοράς ([5]) στην Ελλάδα. Η Επιτροπή δημοσίευσε την πορεία αναφοράς στις 8 Οκτωβρίου 2024 ([6]). Η πορεία αναφοράς βασίζεται σε ανάλυση επικινδυνότητας και διασφαλίζει ότι, έως το τέλος της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής και ελλείψει περαιτέρω δημοσιονομικών μέτρων πέραν της περιόδου προσαρμογής, το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε αξιόπιστα καθοδική πορεία ή παραμένει σε συνετά επίπεδα σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα οδηγείται κάτω από το 3 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο προσαρμογής και διατηρείται κάτω από την εν λόγω τιμή αναφοράς σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Ως μεσοπρόθεσμος ορίζοντας ορίζεται η δεκαετής περίοδος μετά το πέρας της περιόδου προσαρμογής. Σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η πορεία αναφοράς συνάδει επίσης με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος.

Η πορεία αναφοράς της Ελλάδας ορίζει ότι, με βάση τις παραδοχές της Επιτροπής στις οποίες στηριζόταν η προηγούμενη καθοδήγηση του Ιουνίου του 2024 και την παραδοχή τετραετούς περιόδου προσαρμογής, οι καθαρές δαπάνες δεν θα πρέπει να αυξηθούν περισσότερο από τις τιμές που παρέχονται στον πίνακα 1. Οι τιμές αυτές αντιστοιχούν σε μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 3,1 % κατά την περίοδο προσαρμογής (2025-2028).

Πίνακας 1: Πορεία αναφοράς που παρείχε η Επιτροπή στην Ελλάδα στις 21 Ιουνίου 2024

	2025	2026	2027	2028	Μέσος όρος 2025-2028
Μέγιστη αύξηση των καθαρών δαπανών (ετήσια, %)	3,0	3,2	3,1	3,0	3,1

Πηγή: Υπολογισμοί της Επιτροπής.

(7) Σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Ελλάδα και η Επιτροπή διεξήγαγαν τεχνικό διάλογο από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο του 2024. Ο διάλογος επικεντρώθηκε στην προβλεπόμενη από την Ελλάδα πορεία των καθαρών δαπανών και στις υποκείμενες παραδοχές της, καθώς και στην προβλεπόμενη υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης για δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα, ενεργειακή ασφάλεια και ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων.

(8) Στο σχέδιο που υπέβαλε η Ελλάδα δεν αναφέρεται διαδικασία διαβούλευσης με τους σχετικούς συμφεροντούχους (περιλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων) πριν από την υποβολή του.

([5]) Η προηγούμενη καθοδήγηση που διαβιβάστηκε στα κράτη μέλη και στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή περιλαμβάνει πορείες χωρίς παράταση και με παράταση της περιόδου προσαρμογής (που καλύπτει 4 και 7 έτη, αντίστοιχα). Περιλαμβάνει επίσης τους βασικούς αρχικούς όρους και τις υποκείμενες παραδοχές που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο μεσοπρόθεσμης πρόβλεψης του δημόσιου χρέους της Επιτροπής. Η πορεία αναφοράς υπολογίστηκε με βάση τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο *Debt Sustainability Monitor 2023* της Επιτροπής (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Βασίζεται στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στη μεσοπρόθεσμη παράτασή τους έως το 2033, ενώ η μακροπρόθεσμη αύξηση του ΑΕΠ και οι δαπάνες λόγω της γήρανσης του πληθυσμού συνάδουν με την κοινή *έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου για τη δημογραφική γήρανση του 2024* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) Βλ. https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/d3a360b9-a45d-49ac-8769-038a48dbfb11_el?filename=Commission_prior_guidance_-_greece_el.pdf.

(9) Το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο (ΕΔΣ) εξέδωσε γνώμη με την οποία υιοθέτησε τις μακροοικονομικές προβλέψεις και τις μακροοικονομικές παραδοχές στις οποίες στηρίζεται η πολυετής πορεία των καθαρών δαπανών. Ωστόσο, το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο ζήτησε επαγρύπνηση όσον αφορά τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς και τις μακροοικονομικές αβεβαιότητες. Το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο συνέστησε να επιταχυνθεί ο ρυθμός των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στις αγορές αγαθών, υπηρεσιών και εργασίας, καθώς και να αναληφθεί δράση για την αντιστροφή των αρνητικών δημογραφικών τάσεων.

(10) Το σχέδιο συζητήθηκε στη Βουλή των Ελλήνων στις 4 Οκτωβρίου 2024.

Άλλες συναφείς διαδικασίες

(11) Στις 15 Οκτωβρίου 2024 η Ελλάδα υπέβαλε το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματός της για το 2025. Η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το εν λόγω σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος στις 26 Νοεμβρίου 2024 ([7]).

(12) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η Ελλάδα αντιμετωπίζει ευπάθειες που σχετίζονται με το υψηλό δημόσιο χρέος και τα υψηλά επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων σε ένα περιβάλλον υψηλής ανεργίας, οι οποίες εξακολουθούν να είναι σημαντικές αν και έχουν υποχωρήσει αισθητά και αναμένεται να υποχωρήσουν περαιτέρω, αλλά η εξωτερική θέση παραμένει αδύναμη ([8]).

(13) Στις 21 Οκτωβρίου 2024 το Συμβούλιο απηύθυνε στην Ελλάδα σειρά ειδικών ανά χώρα συστάσεων (CSR) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ([9]).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

(14) Σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή αξιολόγησε το σχέδιο ως εξής:

Πλαίσιο: μακροοικονομική και δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές

(15) Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 2,3 % το 2023 με μοχλό την ιδιωτική κατανάλωση, τις επενδύσεις στις κατασκευές, και τις καθαρές εξαγωγές. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οικονομία αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 2,1 % το 2024 με μοχλό τη σταθερή αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και την επιτάχυνση των επενδύσεων σε εξοπλισμό. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εισαγωγών σε συνδυασμό με την υποτονική αύξηση των εξαγωγών αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση των καθαρών εξαγωγών. Το 2025 το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 2,3 %, δεδομένου ότι η κατανάλωση αναμένεται να συνεχίσει να καταγράφει έντονη αύξηση και οι επενδύσεις προβλέπεται να επιταχυνθούν περαιτέρω καθώς η υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας·(ΣΑΑ) μετατοπίζεται από τις μεταρρυθμίσεις προς τις επενδύσεις. Σύμφωνα με τις παραδοχές, οι καθαρές εξαγωγές θα εξακολουθήσουν να αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη, καθώς η αύξηση των εισαγωγών αναμένεται, σύμφωνα με τις προβλέψεις, να παραμείνει έντονη. Το 2026 το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,2 %, καθώς η εγχώρια ζήτηση προβλέπεται να συνεχίσει να αυξάνεται με σταθερό ρυθμό, ενώ οι καθαρές εξαγωγές αναμένεται να έχουν ουδέτερο αντίκτυπο στην αύξηση του ΑΕΠ. Η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ στην Ελλάδα αναμένεται να ανέλθει από 0,7 % κατ' εκτίμηση το 2023 σε 2,0 % έως το 2026, με μοχλό την αυξανόμενη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής, γεγονός που αντανακλά τον θετικό αντίκτυπο των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, καθώς και την αυξανόμενη συμβολή της εργασίας και του κεφαλαίου. Το ποσοστό ανεργίας βρισκόταν στο 11,1 % το 2023 και, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, θα υποχωρήσει σε 10,4 % το 2024, σε 9,8 % το 2025 και σε 9,2 % το 2026. Ο πληθωρισμός (αποπληθωριστής του ΑΕΠ) προβλέπεται να μειωθεί από 5,9 % το 2023 σε 3,5 % το 2024, και να φτάσει στο 2,4 % το 2025 και στο 2,2 % το 2026.

(16) Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, το 2023 το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας ανήλθε σε 1,3 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πρόκειται να υποχωρήσει στο 0,6 % του ΑΕΠ το 2024 και να μειωθεί περαιτέρω στο 0,1 % του ΑΕΠ το 2025 και, με την παραδοχή ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή πολιτικής, να μετατραπεί σε πλεόνασμα ύψους 0,2 % το 2026. Οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνουν το προσχέδιο προϋπολογισμού της Ελλάδας για το 2025 που υπέβαλε η κυβέρνηση στη Βουλή τον Οκτώβριο. Το δημόσιο χρέος ανήλθε στο 163,9 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο λόγος του χρέους αναμένεται να μειωθεί στο 153,1 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024. Προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω στο 146,8 % του ΑΕΠ έως το τέλος του 2025 και στο 142,7 % έως το τέλος του 2026. Οι δημοσιονομικές προβλέψεις της Επιτροπής δεν λαμβάνουν υπόψη τις δεσμεύσεις πολιτικής στα μεσοπρόθεσμα σχέδια αυτές καθαυτές έως ότου να υποστηρίζονται από επαρκώς καθορισμένα, συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής που έχουν εξαγγελθεί με αξιόπιστο τρόπο.

([7]) Γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ελλάδας, 26.11.2024, C(2024) 9053 final.
([8]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, COM(2024) 600 final, προσάρτημα 4.
([9]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Ελλάδας.

Πορεία των καθαρών δαπανών και κύριες μακροοικονομικές παραδοχές στο σχέδιο

(17) Το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Ελλάδας καλύπτει την περίοδο 2025-2028 και προβλέπει δημοσιονομική προσαρμογή σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών.

(18) Το σχέδιο περιέχει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται από το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, με εξαίρεση τις πληροφορίες σχετικά με τη διαβούλευση με εγχώριους συμφεροντούχους πριν από την υποβολή του σχεδίου, η οποία απαιτείται από το άρθρο 13 στοιχείο ζ) σημείο vi) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(19) Στο σχέδιο προβλέπεται δέσμευση στην πορεία των καθαρών δαπανών που αναφέρεται στον πίνακα 2, η οποία αντιστοιχεί σε μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 3,3 % κατά τη διάρκεια των ετών 2025-2028. Η μέση αύξηση των καθαρών δαπανών που αναφέρεται στο σχέδιο κατά την περίοδο προσαρμογής (2025-2028) είναι υψηλότερη από την πορεία αναφοράς που διαβίβασε η Επιτροπή στις 21 Ιουνίου 2024. Το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή ότι το δυνητικό ΑΕΠ θα αυξηθεί σε 2,5 % το 2025 (από 1,2 % το 2024) και στη συνέχεια θα μειωθεί σε 1,5 % το 2028. Επιπλέον, σύμφωνα με το σχέδιο ο ρυθμός αύξησης του αποπληθωριστή του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σε 2,2 % το 2025 (από 3,0 % το 2024) και στη συνέχεια να αυξηθεί σε 2,4 % το 2028.

Πίνακας 2: Πορεία των καθαρών δαπανών και κύριες παραδοχές στο σχέδιο της Ελλάδας

	2024	2025	2026	2027	2028	Μέσος όρος της περιόδου ισχύος του σχεδίου 2025-2028
Αύξηση των καθαρών δαπανών (ετήσια, %)	2,6	3,7	3,6	3,1	3,0	3,3
Αύξηση των καθαρών δαπανών (σωρευτική, από το έτος βάσης 2023, %)	2,6	6,5	10,3	13,7	17,1	ά.α.
Αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ (%)	1,2	2,5	2,4	1,7	1,5	2,0
Πληθωρισμός (αύξηση του αποπληθωριστή του ΑΕΠ) (%)	3,0	2,2	2,3	2,3	2,4	2,3

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο Ελλάδας και υπολογισμοί της Επιτροπής.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο δημόσιο χρέος

(20) Εάν η πορεία των καθαρών δαπανών για την οποία αναλαμβάνεται δέσμευση στο σχέδιο και οι υποκείμενες παραδοχές πραγματωθούν, το δημόσιο χρέος, σύμφωνα με το σχέδιο, θα μειωθεί σταδιακά, από 153,7 % το 2024 σε 133,4 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028), όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα. Μετά την προσαρμογή, μεσοπρόθεσμα (δηλαδή έως το 2038), ο δείκτης χρέους προβλέπεται να συνεχίσει να μειώνεται σύμφωνα με το σχέδιο, και να φτάσει στο 114,9 % έως το 2038.

Πίνακας 3: Εξελίξεις του δημόσιου χρέους και του ισοζυγίου στο σχέδιο της Ελλάδας

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Δημόσιο χρέος (% του ΑΕΠ)	161,9	153,7	149,1	143,1	138,0	133,4	114,9
Ισοζύγιο της κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	- 1,6	- 1,0	- 0,6	- 0,8	- 1,1	- 1,2	- 2,5

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Ελλάδας.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, ο λόγος δημόσιου χρέους θα τεθεί σε καθοδική πορεία έως το τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028). Αυτό είναι εύλογο, δεδομένου ότι, με βάση τις παραδοχές του σχεδίου, το χρέος προβλέπεται στο σχέδιο να μειωθεί κατά τη δεκαετία μετά την περίοδο προσαρμογής, σύμφωνα με όλες τις αιτιοκρατικές προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων της ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους από την Επιτροπή, και οι στοχαστικές προβολές δείχνουν ότι το χρέος θα μειωθεί με επαρκώς υψηλή πιθανότητα. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με την απαίτηση για το χρέος, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο α) και στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης

(21) Με βάση την πορεία των καθαρών δαπανών και τις παραδοχές του σχεδίου, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα μειωθεί στο 0,6 % του ΑΕΠ το 2025 και θα ακολουθήσει σταδιακή ανοδική τάση, αγγίζοντας το 1,2 % του ΑΕΠ έως το τέλος της περιόδου προσαρμογής. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης δεν θα υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής το 2028. Επιπλέον, κατά τη δεκαετία που έπεται της περιόδου προσαρμογής (δηλαδή έως το 2038), το δημοσιονομικό έλλειμμα δεν θα υπερβαίνει το 3 % του ΑΕΠ. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με την απαίτηση για το έλλειμμα, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο β) και στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Χρονοδιάγραμμα της δημοσιονομικής προσαρμογής

(22) Το χρονοδιάγραμμα της δημοσιονομικής προσαρμογής, που μετράται ως η μεταβολή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου, όπως περιγράφεται στο σχέδιο, είναι γραμμικό, όπως απαιτείται από το άρθρο 6 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με τη ρήτρα για τη συνθήκη διασφάλισης μη οπισθοβαρούς προσπάθειας που ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο γ) και με τη μεταβατική διάταξη στο άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Πίνακας 4: Εξελίξεις του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου στο σχέδιο της Ελλάδας

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)	1,9	1,9	2,0	2,1	2,2	2,3
Μεταβολή στο διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο (ε.μ.)	ά.α.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Ελλάδας.

Συνέπεια με τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος

(23) Αν πραγματωθούν οι παραδοχές και οι δεσμεύσεις του σχεδίου, το διαρθρωτικό έλλειμμα θα παραμείνει κάτω από το 1,5 % του ΑΕΠ καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προσαρμογής. Ως εκ τούτου, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, το κοινό περιθώριο ανθεκτικότητας που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 θα εξακολουθήσει να τηρείται και, επομένως, δεν απαιτείται η πρόσθετη βελτίωση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Συνέπεια του σχεδίου με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους

(24) Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δεδομένου ότι το δημόσιο χρέος θα υπερβαίνει το 90 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο προσαρμογής σύμφωνα με το σχέδιο, ο λόγος χρέους πρέπει να μειώνεται κατά τουλάχιστον 1 εκατοστιαία μονάδα κατά μέσο όρο ετησίως έως ότου υποχωρήσει κάτω από το 90 % και στη συνέχεια θα πρέπει να μειώνεται κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο. Αυτή η μέση μείωση υπολογίζεται κατά την περίοδο 2024-2028 και ανέρχεται σε 5,1 εκατοστιαίες μονάδες (βλ. πίνακα 3). Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους.

Μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου

(25) Το σχέδιο βασίζεται σε ένα σύνολο μακροοικονομικών και δημοσιονομικών παραδοχών που διαφέρουν από τις παραδοχές της Επιτροπής οι οποίες διαβιβάστηκαν στην Ελλάδα στις 21 Ιουνίου 2024. Ειδικότερα, το σχέδιο χρησιμοποιεί διαφορετικές παραδοχές για τέσσερις μεταβλητές, δηλαδή την αρχική δημοσιονομική θέση (ήτοι το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο το 2024), την αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ, τις καθαρές δημοσιονομικές επιπτώσεις των έκτακτων μέτρων το 2024 και την ελαστικότητα των εσόδων. Απαιτείται προσεκτική αξιολόγηση αυτών των διαφορών στις παραδοχές ώστε να εξασφαλιστεί ότι στηρίζονται σε τεκμηριωμένα και βασιζόμενα σε δεδομένα οικονομικά επιχειρήματα, ιδίως δεδομένου ότι η μέση αύξηση των καθαρών δαπανών στο σχέδιο είναι υψηλότερη από ό,τι στην πορεία αναφοράς. Οι διαφορές στις παραδοχές με τον σημαντικότερο αντίκτυπο στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών παρατίθενται κατωτέρω, μαζί με αξιολόγηση κάθε διαφοράς που εξετάζεται μεμονωμένα.

— Το σχέδιο χρησιμοποιεί πιο επικαιροποιημένα δεδομένα για την αρχική δημοσιονομική θέση και προβλέπει ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει στο 1,0 % του ΑΕΠ το 2024, έναντι της πρόβλεψης για έλλειμμα 1,2 % του ΑΕΠ στην προηγούμενη καθοδήγηση της άνοιξης του 2024. Η διαφορά αυτή οφείλεται στα υψηλότερα από τα αναμενόμενα φορολογικά έσοδα με βάση τα απολογιστικά στοιχεία και σε ένα πρόσθετο μέτρο δημοσιονομικής πολιτικής που αυξάνει τα έσοδα, το οποίο ανακοινώθηκε τον Ιούνιο του 2024. Κατά συνέπεια, η παραδοχή αυτή θεωρείται δεόντως αιτιολογημένη. Η πρόβλεψη αυτή είναι πιο συντηρητική από τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, το διαρθρωτικό δημοσιονομικό έλλειμμα αναμένεται να είναι χαμηλότερο από 1,5 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ η πορεία αναφοράς βασίστηκε σε διαρθρωτικό δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 1,7 % του ΑΕΠ για το ίδιο έτος σύμφωνα με τις παραδοχές της Επιτροπής. Αυτό σημαίνει ότι η συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος δεν πληρούται, δεδομένου ότι στο σχέδιο το διαρθρωτικό έλλειμμα εκτιμάται ότι θα είναι χαμηλότερο από 1,5 % του ΑΕΠ το 2024, συμβάλλοντας έτσι σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά την περίοδο προσαρμογής του σχεδίου από ό,τι σύμφωνα με τις παραδοχές της Επιτροπής.

— Το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή ότι η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ θα ανέλθει από 0,6 % κατ' εκτίμηση το 2023 σε 2,5 % το 2025 και σε 2,4 % το 2026 και θα μειωθεί σε 1,5 % έως το 2028, φτάνοντας στο 2 % κατά μέσο όρο κατά την περίοδο προσαρμογής. Σύμφωνα με την προηγούμενη καθοδήγηση της Επιτροπής, το δυνητικό προϊόν προβλέπεται να αυξηθεί κατά 1,3 % κατά μέσο όρο κατά την ίδια περίοδο. Μετά την περίοδο προσαρμογής, το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή βραδύτερης δυνητικής ανάπτυξης σε σύγκριση με την παραδοχή της Επιτροπής. Συνολικά, η παραδοχή του σχεδίου σχετικά με τη μέση δυνητική ανάπτυξη κατά την περίοδο 2025-2038 συνάδει με την παραδοχή της Επιτροπής, αλλά το προφίλ δυνητικής ανάπτυξης είναι πιο ευμετάβλητο. Αυτή η διαφορά συμβάλλει σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά την περίοδο προσαρμογής του σχεδίου από ό,τι σύμφωνα με τις παραδοχές της Επιτροπής. Η παραδοχή αυτή δεν συνάδει με το κοινό πλαίσιο της ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους.

— Το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή ελαστικότητας εσόδων ύψους 0,825 σε αντίθεση με την παραδοχή της Επιτροπής για μοναδιαία ελαστικότητα ως προς την αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ. Αυτή η διαφορά συμβάλλει σε χαμηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά την περίοδο προσαρμογής του σχεδίου από ό,τι σύμφωνα με τις παραδοχές της Επιτροπής. Στο σχέδιο η διαφορετική παραδοχή αιτιολογείται με παραπομπή στην εμπειρική βιβλιογραφία, σύμφωνα με την οποία κατά τα προηγούμενα έτη, η ελαστικότητα των εσόδων της Ελλάδας ήταν χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η διαφορά αυτή σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής είναι μάλλον συντηρητική, υπαγορεύεται από συνετή δημοσιονομική πολιτική και, ως εκ τούτου, είναι δεόντως αιτιολογημένη.

Οι εναπομένουσες διαφορές στις παραδοχές δεν έχουν σημαντική επίδραση στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής. Συνολικά, οι επιπτώσεις της πιο συντηρητικής παραδοχής σχετικά με την ελαστικότητα στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών αντισταθμίζει τον αντίκτυπο της διαφορετικής παραδοχής για την αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ. Αυτό, με τη σειρά του, σημαίνει ότι η διαφορά μεταξύ της πορείας των καθαρών δαπανών στο σχέδιο και της πορείας αναφοράς εξηγείται μόνο από την επικαιροποιημένη αρχική δημοσιονομική θέση. Συνολικά, όλες οι διαφορές στις παραδοχές, εξεταζόμενες από κοινού, οδηγούν σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών στο σχέδιο σε σύγκριση με την πορεία αναφοράς. Με βάση αυτήν την αξιολόγηση, το σχέδιο πληροί την απαίτηση του άρθρου 13 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη την ανωτέρω αξιολόγηση των παραδοχών του σχεδίου σε μελλοντικές αξιολογήσεις της συμμόρφωσης με την πορεία των καθαρών δαπανών.

Δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου

(26) Σύμφωνα με την ενδεικτική δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου, οι δεσμεύσεις για τις καθαρές δαπάνες θα υλοποιηθούν μέσω μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής τόσο στο σκέλος των δαπανών όσο και στο σκέλος των εσόδων του προϋπολογισμού, καθώς και με τη μεταβολή των προτεραιοτήτων της δημοσιονομικής πολιτικής. Η δημοσιονομική στρατηγική που καθορίζεται στο σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος και στην αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων και των στεγαστικών αναγκών χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η συμμόρφωση με την πορεία αύξησης των καθαρών δαπανών. Η πορεία των καθαρών δαπανών επιτρέπει αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 3,3 % ετησίως κατά μέσον όρο. Εντός αυτού του περιθωρίου, η Ελλάδα σχεδιάζει να λάβει μέτρα μείωσης των εσόδων, όπως είναι η μείωση των εισφορών κοινωνικής αλληλεγγύης και η κατάργηση του κατ' αποκοπή φόρου για τους αυτοαπασχολούμενους, καθώς και μέτρα αύξησης των δαπανών, το σημαντικότερο από τα οποία είναι η σταδιακή αύξηση των μισθών του δημόσιου τομέα λόγω της σχεδιαζόμενης αύξησης του κατώτατου μισθού. Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν παρεμβάσεις για τη στήριξη οικογενειών με παιδιά και δράσεις για οικονομικά προσιτή στέγαση και αύξηση του αποθέματος κατοικιών. Ο προσδιορισμός των μέτρων πολιτικής προς έγκριση πρέπει να επιβεβαιώνεται ή να προσαρμόζεται και να προσδιορίζεται ποσοτικά στους ετήσιους προϋπολογισμούς. Η εφαρμογή της ενδεικτικής δημοσιονομικής στρατηγικής του σχεδίου ενέχει ορισμένους κινδύνους, οι οποίοι προκύπτουν από εκκρεμείς νομικές υποθέσεις, κυρίως από τις δικαστικές υποθέσεις κατά της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου, οι οποίες ενδέχεται να συνεπάγονται συγκράτηση σε άλλα στοιχεία καθαρών δαπανών. Το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2025 συνάδει με τη δέσμευση για τις καθαρές δαπάνες για το 2025 ([10]).

([10]) Βλ. γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ελλάδας, 26.11.2024, C(2024) 9053 final.

Μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές προθέσεις στο σχέδιο που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης

(27) Το σχέδιο περιγράφει προθέσεις πολιτικής σχετικές με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις διαμορφωμένες ώστε να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR), συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών, και να λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Το σχέδιο περιλαμβάνει περί τις 226 μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, εκ των οποίων 132 λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και 52 από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής.

(28) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για το κλίμα που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119, το σχέδιο περιλαμβάνει ογδόντα οκτώ μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που η Ελλάδα αναμένει ότι θα συμβάλουν στην πράσινη και την ψηφιακή της μετάβαση. Σημαντικός αριθμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στην πράσινη μετάβαση περιλαμβάνεται ως μέτρα στο ελληνικό ΣΑΑ, περιλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, ή λαμβάνει στήριξη από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής. Για παράδειγμα, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιέχονται στο σχέδιο αναμένεται να συμβάλουν στην υλοποίηση συγκεκριμένων CSR, μεταξύ άλλων με τη μείωση της εξάρτησης της Ελλάδας από τα ορυκτά καύσιμα χάρη στην επέκταση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, συμπεριλαμβανομένης της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας και του υδρογόνου, καθώς και με την ενίσχυση της δυναμικότητας των ενεργειακών υποδομών και δικτύων (CSR του 2023 και του 2022 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις ενεργειακές υποδομές και τα δίκτυα). Άλλες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του σχεδίου αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού αποθέματος της χώρας (CSR του 2023 και του 2022 για την ενεργειακή απόδοση), στην αναδιάρθρωση των δημοτικών φορέων διαχείρισης υδάτων και στην ενίσχυση των υποδομών άρδευσης και διαχείρισης λυμάτων (CSR του 2019 για την περιβαλλοντική πολιτική και τη διαχείριση των πόρων), καθώς και στην κατάρτιση ειδικών χωροταξικών σχεδίων και στην ενίσχυση του συστήματος διαχείρισης της πολιτικής προστασίας (CSR του 2024 για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή). Το ελληνικό σχέδιο περιλαμβάνει επίσης ορισμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν στον εξηλεκτρισμό του τομέα των μεταφορών της Ελλάδας και αναμένεται να συμβάλουν σε έναν πιο βιώσιμο τομέα μεταφορών (CSR των ετών 2024, 2023 και 2022 για τις μεταφορές). Εδώ συμπεριλαμβάνεται μία οργανωτική μεταρρύθμιση στον σιδηροδρομικό τομέα και επενδύσεις για την επέκταση των σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε ολόκληρη την Ελλάδα. Όσον αφορά την ψηφιακή μετάβαση, παραδείγματα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο είναι μια μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στην ολοκλήρωση του εθνικού κτηματολογίου, η οποία αναμένεται να ενισχύσει το επιχειρηματικό περιβάλλον (CSR του 2023 για το επιχειρηματικό περιβάλλον), μια επένδυση που αποσκοπεί στην ψηφιοποίηση των δημόσιων αρχείων, η οποία αναμένεται να συμβάλει στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης (CSR του 2020 και του 2019 για την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών) και μια επένδυση που αποσκοπεί στη στήριξη της ανάπτυξης ψηφιακών εργαλείων για τις ελληνικές ΜΜΕ (CSR του 2019 για την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων). Η πλειονότητα των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αποτελούν μέρος του σχεδίου και αποσκοπούν στη συμβολή στην ψηφιακή μετάβαση της Ελλάδας είτε αποτελεί μέρος του ελληνικού ΣΑΑ είτε λαμβάνει στήριξη από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής.

(29) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το σχέδιο περιλαμβάνει ενενήντα τέσσερις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που η Ελλάδα αναμένει ότι θα συμβάλουν στην ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας της χώρας. Στα παραδείγματα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που αποτελούν μέρος του ελληνικού σχεδίου και σχετίζονται με συγκεκριμένες CSR περιλαμβάνονται οι τροποποιήσεις του πλαισίου φορολογικής πολιτικής της Ελλάδας, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη διεύρυνση της βάσης των φόρων εισοδήματος και στην ενίσχυση της επιχειρησιακής αυτονομίας της φορολογικής διοίκησης (CSR του 2023 και του 2022 σχετικά με τη φορολογική πολιτική και τη φορολογική διοίκηση), την υλοποίηση της μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η οποία αναμένεται να συμβάλει στην προσβασιμότητα, την επάρκεια και τη βιωσιμότητα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (CSR του 2023 και του 2022 για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη), την αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη (CSR του 2019 για την έρευνα και την καινοτομία)· καθώς και την προώθηση επενδύσεων προς ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, της εκπαίδευσης και της απασχολησιμότητας, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση (CSR του 2019 και του 2023 σχετικά με τις δεξιότητες, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς και την εκπαίδευση και CSR του 2019 σχετικά με τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης). Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αναμένεται να συμβάλουν στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης (CSR των ετών 2024, 2023 και 2022 για τη δημόσια διοίκηση), μειώνοντας περαιτέρω το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων (CSR του 2024 και του 2023 για το χρέος του ιδιωτικού τομέα και το πλαίσιο αφερεγγυότητας και για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, οι οποίες συνδέονται επίσης με τη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών) και μια μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στην αναδιάρθρωση της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας (CSR του 2024 για τις κρατικές επιχειρήσεις).

(30) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της ενεργειακής ασφάλειας, το σχέδιο περιλαμβάνει έντεκα μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που η Ελλάδα αναμένει ότι θα συμβάλουν στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας της χώρας και στην υλοποίηση συγκεκριμένων CSR. Τα εν λόγω μεταρρυθμιστικά και επενδυτικά μέτρα αποτελούν μέρος του ΣΑΑ της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU. Για παράδειγμα, το ελληνικό σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις για την αύξηση της δυναμικότητας αποθήκευσης και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης της χώρας (CSR του 2023 και του 2022 για τις ενεργειακές υποδομές και την ενεργειακή απόδοση). Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει επενδύσεις που αποσκοπούν στην περαιτέρω αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και στην

ενίσχυση της δυναμικότητας των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας (CSR του 2023 και του 2022 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα δίκτυα), οι οποίες αναμένεται επίσης να μειώσουν την εξάρτηση της Ελλάδας από τα ορυκτά καύσιμα, ενισχύοντας έτσι την ενεργειακή της ασφάλεια.

(31) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα των αμυντικών ικανοτήτων, το σχέδιο περιλαμβάνει δεκατέσσερις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, μία από τις οποίες αποτελεί μέρος του ελληνικού ΣΑΑ, για τις οποίες η Ελλάδα αναμένει ότι θα συμβάλουν στην ενίσχυση των αμυντικών ικανοτήτων της χώρας.

(32) Το σχέδιο παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη συνέπεια και, κατά περίπτωση, τη συμπληρωματικότητα με τα ταμεία της πολιτικής συνοχής και με το ΣΑΑ της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, το σχέδιο περιέχει λεπτομερείς πίνακες ανά υπουργείο που προσδιορίζουν τις σχετικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για κάθε κοινή προτεραιότητα, τη σύνδεσή τους με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις και το αν αποτελούν μέρος του ΣΑΑ ή άλλων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ (κυρίως των ταμείων της πολιτικής συνοχής της ΕΕ).

(33) Το σχέδιο παρέχει επισκόπηση των αναγκών της Ελλάδας σε δημόσιες επενδύσεις που σχετίζονται με τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ, φιλοδοξεί δε να συμβάλει στην εκπλήρωση των εν λόγω επενδυτικών αναγκών. Όσον αφορά την προτεραιότητα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, το σχέδιο απαριθμεί τις κύριες προτεραιότητες τις οποίες θα καλύψουν τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, περιλαμβανομένου του Αναπτυξιακού Προγράμματος Δίκαιης Μετάβασης, ενώ απαριθμεί και συγκεκριμένες επενδυτικές ανάγκες ανά υπουργείο που καλύπτει επενδύσεις οι οποίες αποτελούν μέρος του ελληνικού ΣΑΑ. Το σχέδιο αναφέρει ότι το 30 % του συνολικού προϋπολογισμού από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027 έχει κατανεμηθεί σε πολιτικές ειδικά για δράσεις στον τομέα της πράσινης μετάβασης. Όσον αφορά την προτεραιότητα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, περιλαμβανομένου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το σχέδιο απαριθμεί τις κύριες προτεραιότητες τις οποίες θα καλύψουν τα ταμεία της πολιτικής συνοχής (2021-2027), περιλαμβανομένου του ΕΚΤ +, ενώ απαριθμεί επίσης συγκεκριμένες επενδυτικές ανάγκες ανά υπουργείο που καλύπτει επενδύσεις οι οποίες αποτελούν μέρος του ελληνικού ΣΑΑ. Αναφορικά με την προτεραιότητα της ενεργειακής ασφάλειας, στο σχέδιο γίνεται αναφορά στην επένδυση «Ανεξάρτητο Σύστημα Φυσικού Αερίου (ΑΣΦΑ) Αλεξανδρούπολης», η οποία θα λάβει στήριξη από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής και αναμένεται να συμβάλει σημαντικά στη διαφοροποίηση των πηγών φυσικού αερίου της Ελλάδας, επιτρέποντας έτσι την περαιτέρω μείωση της εξάρτησης της χώρας από το φυσικό αέριο που προέρχεται από τη Ρωσία. Αναφορικά με την προτεραιότητα της ανάπτυξης αμυντικών ικανοτήτων, το σχέδιο απαριθμεί συγκεκριμένα έργα που θα υλοποιηθούν από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, μεταξύ άλλων για την ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας της Ελλάδας με τη συμβολή του Ελληνικού Κέντρου Αμυντικής Καινοτομίας και την παροχή μη επανδρωμένων εναέριων συστημάτων επιτήρησης των συνόρων.

Συμπέρασμα της αξιολόγησης της Επιτροπής

(34) Συνολικά, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι το σχέδιο της Ελλάδας πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

(35) Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Ελλάδας και θεωρεί ότι η πλήρης εφαρμογή του θα συμβάλει στη διασφάλιση υγιών δημόσιων οικονομικών και στη στήριξη της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους, καθώς και της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

(36) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση του σχεδίου από την Επιτροπή. Ωστόσο, το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλλει την αξιολόγησή της για τα μελλοντικά σχέδια σε έγγραφο χωριστό από τις συστάσεις της Επιτροπής για συστάσεις του Συμβουλίου.

(37) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής για την πορεία των καθαρών δαπανών και τις κύριες μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, μεταξύ άλλων σε σχέση με την προηγούμενη καθοδήγηση της Επιτροπής, καθώς και τις επιπτώσεις της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου στο δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής ότι οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές παραδοχές, αν και διαφέρουν σε ορισμένες περιπτώσεις από τις παραδοχές της Επιτροπής, μεταξύ άλλων επειδή λαμβάνουν υπόψη επικαιροποιημένα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά δεδομένα, είναι συνολικά δεόντως αιτιολογημένες και στηρίζονται σε τεκμηριωμένα οικονομικά επιχειρήματα. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση τη γενική δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου και τους κινδύνους για τις προοπτικές, οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πραγμάτωση του μακροοικονομικού σεναρίου και των υποκείμενων παραδοχών, καθώς και την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου. Ειδικότερα, το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι, σύμφωνα με την αξιολόγηση της Επιτροπής, η διαφορά μεταξύ της πορείας των καθαρών δαπανών στο σχέδιο και της πορείας αναφοράς οφείλεται αποκλειστικά στην επικαιροποίηση της αρχικής δημοσιονομικής θέσης. Το Συμβούλιο σημειώνει επίσης ότι οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι ενδέχεται να ασκήσουν πίεση στις αμυντικές δαπάνες.

(38) Το Συμβούλιο αναμένει από την Ελλάδα να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τη δημοσιονομική στρατηγική της ανάλογα με τις ανάγκες, για να εξασφαλίσει την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών της. Το Συμβούλιο αποφασίζει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις, περιλαμβανομένων εκείνων στις οποίες βασίζεται το σενάριο του σχεδίου.

(39) Το Συμβούλιο θεωρεί ότι απαιτούνται περαιτέρω συζητήσεις για να εξευρεθεί πριν από τον επόμενο γύρο δημοσιονομικής εποπτείας κοινός τόπος όσον αφορά τις επιπτώσεις των σωρευτικών ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών για την ετήσια εποπτεία.

(40) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την περιγραφή της Επιτροπής σχετικά με τις μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές ανάγκες και προθέσεις που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και τονίζει ότι είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των εν λόγω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Το Συμβούλιο, με βάση τις εκθέσεις που θα υποβάλλει η Επιτροπή, θα αξιολογεί τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και θα παρακολουθεί την υλοποίησή τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(41) Το Συμβούλιο προσβλέπει στις ετήσιες εκθέσεις προόδου της Ελλάδας που θα περιέχουν, ειδικότερα, πληροφορίες για την πρόοδο υλοποίησης της πορείας των καθαρών δαπανών, όπως ορίζεται από το Συμβούλιο, και την πρόοδο υλοποίησης ευρύτερων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(42) Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, το Συμβούλιο θα πρέπει να συστήσει στην Ελλάδα την πορεία των καθαρών δαπανών, όπως ορίζεται στο σχέδιο.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ελλάδα:

1. Να διασφαλίσει ότι η αύξηση των καθαρών δαπανών δεν υπερβαίνει τα μέγιστα όρια που καθορίζονται στο παράρτημα Ι της παρούσας σύστασης.

Βρυξέλλες, 21 Ιανουαρίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. DOMAŃSKI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών
(ετήσιοι και σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης, σε ονομαστικούς όρους)

Ελλάδα

Έτη		2025	2026	2027	2028
Ρυθμοί αύξησης (%)	Ετήσιοι	3,7	3,6	3,1	3,0
	Σωρευτικοί (*)	6,5	10,3	13,7	17,1

(*) Οι σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης υπολογίζονται με βάση το 2023 ως έτος αναφοράς. Οι σωρευτικοί ρυθμοί ανάπτυξης χρησιμοποιούνται στην ετήσια παρακολούθηση της εκ των υστέρων συμμόρφωσης στον λογαριασμό ελέγχου.